

Krzysztof Fura

Samochód maharadży

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 26, 361-363

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRZYSZTOF FURA

SAMOCHÓD MAHARADŻY

Rolls-Royce Phantom II 40/50 HP Continental
Star of India”, 1934
Model pojazdu składany
Wytwórnia: Pocher, Włochy
Tworzywo: plastik, metal, skóra, tkanina
Skala 1:8
MNKi/Mat/G/18

Il. 1, Rolls-Royce.

Rolls-Royce do dziś jest najbardziej znaną brytyjską firmą motoryzacyjną. Założony został w Manchesterze w 1904 roku przez inżyniera Fredericka Henry'ego Royce (1863-1933) i arystokratę Charlesa Stewarta Rollsa (1877-1910). Był to układ idealny, gdyż Royce wniósł do spółki techniczny geniusz, a Rolls umiejętności handlowe, kontakty towarzyskie oraz kapitał. Warto wspomnieć również o Claude Johnstone, głównym inżynierze i konstruktorze zakładów, przez wielu nazywanym „kreską” w nazwie Rolls-Royce, ze względu na wielkie zasługi dla rozwoju firmy, szczególnie po tragicznej śmierci Rollsa w wypadku lotniczym w 1910 roku.

W przeciwieństwie do większości przedwojennych wytwórni Rolls-Royce od początku tworzył duże, solidne i ekskluzywne samochody, perfekcyjne pod względem technicznym i zapewniające komfort podróży. Budowano je z najlepszych dostępnych materiałów oraz z największą możliwą precyzją i dbałością o detale. Większość elementów silnika i podwozia wykonywano ręcznie,

pod ścisłym nadzorem Royce'a i Johnstona, natomiast o kształcie i wyglądzie karoserii oraz wyposażeniu wnętrza decydował klient, a dokładniej zasobność jego portfela.

Rolls-Royce stał się szybko producentem najdroższych i najbardziej luksusowych aut na świecie, które pokochali władcy, arystokraci, politycy, dyplomaci, przemysłowcy, gwiazdy filmowe. Bogaci, sławni, a czasem ekscentryczni właściciele przyczyniali się do szybkiego wzrostu prestiżu i legendy marki. Wielu było gotowych zapłacić każdą cenę za pojazd ze znacznikiem RR, byle tylko znaleźć się w tak doborowym towarzystwie. Nie było to jednak wcale łatwe. Właściciele firmy od początku przywiązywali dużą wagę do kreowania wizerunku samochodu, poprzez ściśle określony dobór klientów, gdyż oprócz pieniędzy, liczyło się także odpowiednie pochodzenie i wysoka pozycja wśród towarzyskich elit.

Charakterystycznym elementem wszystkich samochodów Rolls-Royce'a stała się osłona chłodnicy przypominająca portyk greckiej świątyni z pionowymi kolumnami żaluzji i wieńczącą go figurką uskrzydłonej postaci „Spirit of Ecstasy”, zaprojektowanej w 1911 roku przez Charlesa Sykesa.

Il. 2, Rolls-Royce.

Il. 3, Rolls-Royce.

Do najniezwykleszych aut w historii firmy Rolls-Royce należał Phantom II 40/50 HP Continental z 1934 roku, zbudowany w zaledwie 278 egzemplarzach. Jeden z nich wyróżnił się szczególnie zyskując szybko przydomek „Star of India” (na podobieństwo najsłynniejszego indyjskiego klejnotu). Samochód powstał na specjalne zamówienie Thakore Saheb Bahadur, indyjskiego maharadży miasta Rajkot, który oczekiwał od Rolls-Royce czegoś wyjątkowego i unikatowego. Nie zawiódł się.

Już sam wygląd mówił wiele o posiadaczu tego auta. Maskę silnika, atrapa chłodnicy, zderzaki, reflektory, błotniki, stopnie czy osłony kół zapasowych wykonano z polerowanego aluminium, przedział pasażerski pomalowany został w kolorze szafranu, który w Indiach ma znaczenie symboliczne (symbol odwagi i świętości). Samochód posiadał też tak innowacyjne rozwiązania, jak wspomaganie układu hamulcowego, czy odporny na każde warunki pogodowe miękki, składany dach firmy Thrupp & Maberly. Ponadto z przodu miał 14 różnych lamp i reflektorów, niektóre skręcały razem z ruchem kierownicy, inne miały informować poddanych o zbliżaniu się władcy, a dwa duże szperacze po bokach ułatwiały polowanie na tygrysy. Do tego należy dodać emblematy maharadży na drzwiach i oknach oraz kabinę mogącą pomieścić siedem osób, z wnętrzem ozdobionym

najdroższym drewnem, skórą i kością słoniową. Imponujący był również silnik V8 o pojemności 7,7 litra! Auto było świadkiem wielu interesujących historii. Wśród osób, które miały okazję nim jeździć byli m.in. Mahatma Ghandi i Elżbieta II, królowa Wielkiej Brytanii. Po śmierci maharadży Thakur Saheb auto pozostawało w jego rodzinie do 1968 roku, kiedy kupił go Bill Meredith-Owens, angielski kolekcjoner. Unikatowy Rolls-Royce został przewieziony do Wielkiej Brytanii, gdzie stał się szybko jednym z najbardziej znanych pojazdów zabytkowych. Później jeszcze kilka razy zmieniał właścicieli. Przez dłuższy czas znajdował się w prywatnej kolekcji Hansa Günthera Zacha, właściciela muzeum w Mühlheim w Niemczech. W 2009 „Star of India” został przez niego wystawiony na aukcję. Cena wywoławcza wynosiła 10 mln euro (14,1 milionów dolarów, czyli ok. 40 milionów złotych) i gdyby Rolls-Royce osiągnął taką kwotę, mógłby zostać najdroższym autem w historii motoryzacji. Niestety, światowy kryzys gospodarczy skutecznie ostudził zapał ewentualnych kupujących. Mimo starań właściciela, który kilkakrotnie obniżał cenę, długo brakowało chętnych. Ostatecznie pod koniec 2010 samochód został sprzedany za zaledwie... 850 tysięcy dolarów, co niektórzy dziennikarze określili mianem „kradzieży stulecia”. Ale na tym nie koniec tej historii. Nabywcą unikatowego pojazdu okazał się Mandhatsinh Jadeja, wnuk pierwszego właściciela. W wywiadzie dla dziennika „Times of India” przyznał, że powodem zakupu była chęć sprowadzenia samochodu z powrotem do domu i podarowania go jako prezent na 75. urodziny swojego ojca. Tak też się stało, a „Star of India” trafił do prywatnego muzeum rodziny królewskiej w Rajkot.

W zbiorach MNKI znajduje się wyjątkowa miniatura tego pojazdu w skali 1:8 ze słynnej włoskiej wytwórni modeli Pocher. Składa się z ponad 2,5 tysiąca części i jest niemal idealną kopią oryginalnego auta. Wykonana została z wielką starannością i dbałością o szczegóły. Posiada wiele ruchomych elementów (m.in. otwierane drzwi, opuszczane szyby, składany dach, ruchome koła, kierownicę i reflektory), a we wnętrzu kabiny znajdują się np. skórzane siedzenia, tapicerka, czy materiałowe dywaniki.

Twórcą miniatury był Sławoj Gwiazdowski (1927-2009), warszawski modelarz i kolekcjoner, który w 2000 roku przekazał Muzeum Narodowemu w Kielcach swój bogaty zbiór modeli pojazdów – 3532 obiekty.

Krzysztof Fura

LITERATURA:

Bird A., *The Rolls-Royce 'Silver Ghost'*, s. 1-12, w: Harding A., *Luxury and Thoroughbred Cars in Profile*, Windsor 1967.

Fox M., Smith S., *Opowieści Silver Lady*, Poznań 1991.

Fura K., *Czar starych aut. Modele pojazdów Sławoja Gwiazdowskiego ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach. Katalog wystawy*, Kielce 2011.

Lillywhite D., *Encyklopedia klasycznych samochodów*, Ożarów Mazowiecki 2009.

Porázik J., Oravec J., *Stare samochody*, Warszawa 1981; Rostocki M.A., *Historia starych samochodów*, Warszawa 1988.

Ruiz M., *Encyklopedia Samochody*, Warszawa 1999.

Rychter W., *Dzieje samochodu*, Warszawa 1979.